architektūros ekspertų Dalios Kazlauskienės ir Virgilijaus Antano Spudo nuomone, buvo įrengta ar rekonstruota XIX a.

Sklypo V dalyje tirta perkasa 7 – šurfo pavidalo. Ji tirta buvusio, numatomo atkurti pastato V korpuso vietoje. Joje iki 0,9–1,6 m gylio fiksuoti XIX–XX a. datuojami grunto sluoksniai. 1,4–1,6 m gylyje perkasos Š dalyje aptiktas akmenų grindinys. Perkasos 7 R kampe ir žemiau grindinio, 1,4–2,1 m gylyje atkasta moliu rišta konstrukcija – menama krosnies dalis. Apie pusę perkasos tūrio jos PV dalyje apėmė XX a. datuojamo buvusio korpuso plytų mūro pamatas, kurio praplatėjimas (iš plytgalių, riedulių ir kalkių skiedinio formuota banketė) atkastas 2,4 m gylyje nuo kiemo paviršiaus.

Už sklypo Raugyklos g. 3 V–PV ribos, prie Plačiosios gatvės, suprojektuotos šiluminės trasos vietoje buvo suformuota perkasa 8, kuri tirta iki statybinėms reikmėms pakankamo 1,4–1,8 m gylio. Nustatyta, kad kultūrinis sluoksnis šios perkasos vietose stipriai pažeistas griaunant anksčiau čia stovėjusius mūrinius pastatus, tiesiant požeminius inžinerinius tinklus. Perkasos vietoje įžemis nepasiektas, tirta iki projektinio gylio. Archeologinių tyrimų metu perkasoje 8 aptikta santykinai nedaug XVII–XVIII a. datuojamų archeologinių radinių, XIX–XX a. datuojamų mūrinių konstrukcijų liekanų.

Perkasa 9 tirta prie rekonstruojamo pastato gatvės korpuso ŠV dalies. Didžioji dalis perkasos tirta iki apie 1,8 m gylio nuo žemės paviršiaus, įžemis apie 3 m gylyje buvo pasiektas tik dviejose vietose, nedideliuose plotuose. Ankstyviausieji kultūrinio sluoksnio horizontai pagal radinius datuojami XVI ar XVII a.

Archeologiniai tyrimai sklype Raugyklos g. 3 bus tęsiami.

Raugyklos St. 3

An archaeological investigation was conducted at the buildings that stood for a long time on the plot at Raugyklos St. 3, Vilnius, that were neglected and rundown, and that are now being reconstructed. This plot is in the historical Vilnius suburb of Rūdninkai (Šv. Steponas) and near the important Medieval and Modern Age Rūdninkai Road. After the 1503–1522 construction of the Vilnius Defensive Wall, the site of the investigated plot remained outside the city. Structures are depicted at the investigated site in 18th-century plans. Only a small scale archaeological investigation was conducted on the plot in 1994 but in 2018 a 270 m^2 area was excavated and roughly 100 m^2 surveyed (Fig. 1). A 3–4.6 m thick (15th?) 16th–20th-century cultural layer was excavated and 17th–20th-century structures were found: a hitherto unknown cellar room, the remains of a masonry pit latrine, a ceramic tile floor, the remains of stoves, and the remains of a latrine built using vertical timbers (Figs. 2, 3). Relatively few finds were discovered, mostly leather artefacts and fragments of structural ceramics and household pottery. The investigation on the plot at Raugyklos St. 3 will be continued.

Tomas Ivanauskas

Lydos gatvė 3

2018 m. birželio pabaigoje – liepos viduryje atlikti archeologiniai tyrimai uždarame kieme, Lydos g. 3, projektuojamų inžinerinių tinklų vietoje. Atlikus žvalgomuosius tyrimus ir iškasus 2x1 m dydžio šurfą, vyko detalieji tyrimai, kurių metu iškasta 5x1,5 m dydžio perkasa ir žvalgyta apie 24 m ilgio, 1–1,5 m pločio tranšėja (apie 30 m^2 plotas) (1 pav.).

Dabartinis sklypas Lydos gatvėje suformuotas buvusioje Vilniaus miesto 360 posesijos vietoje ir yra dabartinio Vilniaus senamiesčio 62 kvartale. Kvartalas formavosi istoriniame miesto branduolyje, greta miesto gynybinės sienos. Jau XVIII a. beveik visas jis buvo užstatytas mūriniais pastatais. Didelę dalį teritorijos XVIII a. supirko K. ir M. Paškevičiai. Suformuota 360 posesija tęsėsi nuo Lydos iki Žemaitijos gatvės. 1812 m. posesija priklausė mėsininkui L. Moišeševičiui. XIX a. pradžioje sklype vyko statybos darbai, kurių metu buvęs trumpasis kiemo korpusas pratęstas iki posesijos P ribos ir suformuotas naujas sklypo užstatymas, išlikęs iki II Pasaulinio karo pabaigos.

Sklype archeologiniai tyrimai vyko keletą kartų. 1982 m. Lydos g. 3 / Žemaitijos g. 4 kieme atlikti archeologiniai žvalgymai (S. Patkauskas). Žvalgyta tiesiama šiluminė trasa, nustatyta, kad iki 1,5 m gylio kultūriniai sluoksniai yra sunaikinti kitų statybos darbų metu. Kiemo Š dalyje 10 cm gylyje aptiktas XVIII a. pabaigos – XIX a. mūro fragmentas. 2005 m. atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai ir žvalgymai (S. Sarcevičius ir L. Kvizikevičius) šalia numatomo griauti garažo. Šalia PR kampo buvo iškastas 6,5 m² ploto šurfas, fiksuotas iki 2,8 m storio kultūrinis sluoksnis. Aptikta pastato, stovėjusio iki II Pasaulinio karo, pamatų liekanų. Kasant tranšėją iki projektinio 1,4 m gylio žvalgytas 42 m² dydžio plotas. 20–30 cm gylyje fiksuotas kiemo grindinys, kuris datuojamas XIX–XX a., 0,5–1,1 m gylyje – XVIII–XIX a. pradžios. Tyrimų metu aptikti radiniai datuojami XVI–XVIII a. (*ATL 2005 metais*, 2006, p. 354–356).

Kieme inžineriniai tinklai suprojektuoti didžiojoje trasos dalyje virš ir po anksčiau pravestomis komunikacijomis bei lygiagrečiai joms. Nedidelėje trasos atkarpoje, iškart už esamų tinklų į Š, buvo iškastas šurfas, kuriame rasti 3 kultūrinio sluoksnio horizontai. Šurfe iki 1 m

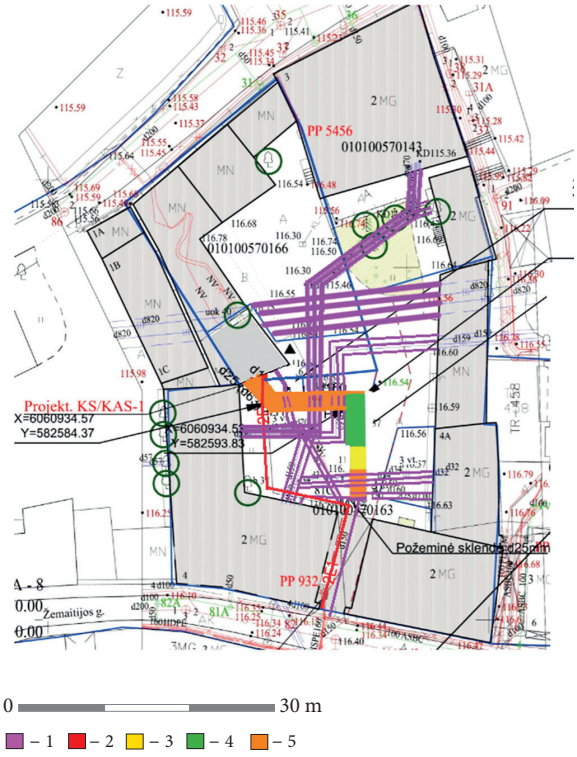

1 pav. Situacijos planas: 1 – esami inžineriniai tinklai; 2 – esamas elektros kabelis; 3 – šurfo vieta; 4 – perkasos vieta; 5 – žvalgyta tranšėja. T. Ivanausko brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – the existing utility lines; 2 – the existing electric cable; 3 – test pit; 4 – excavated trench; 5 – surveyed service trench.

gylio nuo paviršiaus aptikti tik nevertingi ir neinformatyvūs XX a. radiniai, sluoksniai priskirti 1 horizontui, datuojamam XIX a. pabaiga – XX a. Sluoksniai nuo 1 m iki 1,9 m gylio priskiriami 2 horizontui. Šiame horizonte aptikta buitinės keramikos šukių ir koklių fragmentų, datuojamų XVII–XVIII a., iš viso rasti 24 vienetai inventorizuotų radinių: 7 koklių fragmentai ir 17 indų šukių. 3 horizontas išskiriamas 1,9–2,4 m gylyje, jame aptikta buitinės keramikos šukių (30 vienetų), datuojamų XVI–XVIII a.

2 pav. Kultūrinis sluoksnis perkasos P dalyje. M. Barinovos-Ivanauskienės nuotr.

Fig. 2. The cultural layer in S part of the trench.

3 pav. Radiniai: 1–4 – buitinės keramikos šukės; 5–6 – koklių fragmentai. T. Ivanausko nuotr.

Fig. 3. Finds: 1–4 – household pottery; 5–6 – stove tile fragments.

Perkasa tirta toliau į Š nuo šurfo, projektuojamų komunikacijų vietoje. Š dalyje fiksuoti sluoksniai suardyti ankstesnių žemės kasimo darbų. Kultūrinis sluoksnis buvo tik centrinėje ir P perkasos dalyse. Perkasoje rasta ir ištirta apie 3 m ilgio kultūrinio sluoksnio atkarpa. Visoje perkasoje iki 1–1,1 m gylio fiksuotas 1 horizontas, sudarytas iš dviejų grunto sluoksnių – pilkas smėlingas gruntas su žvyro priemaišomis ir ruda žemė su gelsvo smėlio tarpsluoksniais. Horizonte aptikta tik XX a. neinformatyvių archeologinių radinių. Horizontas datuojamas XIX a. pabaiga – XX a. II puse. Nuo 1–1,1 m gylio nuo kiemo asfalto dangos paviršiaus atidengtas 2 kultūrinio sluoksnio horizontas – sudarytas iš rudos spalvos žemės su molio priemaišomis (2 pav.). 70–80 cm storio horizontas ir jame aptikti archeologiniai radiniai datuojami XVII–XVIII a. Horizonte 2 aptikti 135 archeologiniai radiniai. Perkasos centrinėje dalyje – 1,9–2,1 m gylyje, o P dalyje – 2 m gylyje buvo 3 horizontas, sudarytas iš tamsaus juodžemio sluoksnio. Apie 25 cm storio horizontas datuojamas XVI–XVII a. Giliau buvo maišytas humusingas smėlis be archeologinių radinių, o pasiekus 2,4 m gylį nuo asfalto dangos, fiksuotas įžemis – pilkšvas smėlis. Perkasoje aptikti 278 vienetai archeologinių radinių (3 pav.), iš jų 32 vienetai – koklių fragmentai, 3 vienetai – stiklinių dirbinių fragmentai, likusią radinių dalį sudaro buitinės keramikos šukės.

Į V nuo tirtos perkasos, rekonstruojamų garažų link, buvo atliekami archeologiniai žvalgymai, kurių metu fiksuoti ankstesnių žemės kasimo darbų suardyti (tiesiant miesto magistralinius inžinerinius tinklus) sluoksniai. Iš suardytų kultūrinių sluoksnių surinkti pavieniai archeologiniai radiniai, datuojami XVI–XIX a. (21 vienetas).

Iš viso archeologinių tyrimų metu aptiktas 331 archeologinis radinys (54 vienetai žvalgomųjų archeologinių tyrimų, 256 vienetai detaliųjų archeologinių tyrimų ir 21 žvalgymo metu). Dauguma radinių – tai glazūruoti ir neglazūruoti buitinės keramikos fragmentai – 279 vienetai, 45 koklių fragmentai ir 7 langų stiklo fragmentai.

Apibendrinant tyrimų rezultatus, buvo nustatyta, kad projektuojamų inžinerinių tinklų vietoje (24 m ilgio) didžioji dalis kultūrinių sluoksnių suardyta ankstesnių gausių žemės

kasimo darbų metu, aptikta ir ištirta apie 5 m ilgio atkarpa su 2 vertingais kultūrinio sluoksnio horizontais, datuojamais XVI–XVIII a.

Lydos St. 3

In late June – mid-July 2018, an investigation was conducted in an enclosed yard at Lydos St. 3. After an evaluation (one 2 x 1 m test pit), a 1.5 x 5 m trench was excavated and a 24 m long service trench (about 30 m^2) surveyed (Fig. 1).

Three cultural layer horizons were discovered in the test pit: Horizon 1 was a non-informative 20th century layer that ran down to a depth of up to 1 m, Horizon 2 a cultural layer that lay at a depth of 1–1.9 m in the test pit (Fig. 2) and contained 17th–18th-century household pottery and stove tile fragments, and Horizon 3 a layer that lay at the depth of 1.9 – 2.4 m and was dated to the 16th–18th centuries on the basis of the finds. A similar situation occurred in the trench: a non-informative 20th-century layer to a depth of 1.1 m, followed by a 70–80 cm thick, 17th–18th century cultural layer and, at a depth of 1.9–2.1 m, a 25 cm thick, 16th–17th-century horizon.

A total of 331 finds: 279 sherds of glazed and unglazed household pottery, 45 stove tile fragments, and 7 shards of bottles and window glass, were discovered during the investigation (54 in the test pit, 256 in the trench, and 21 during the survey) (Fig. 3).

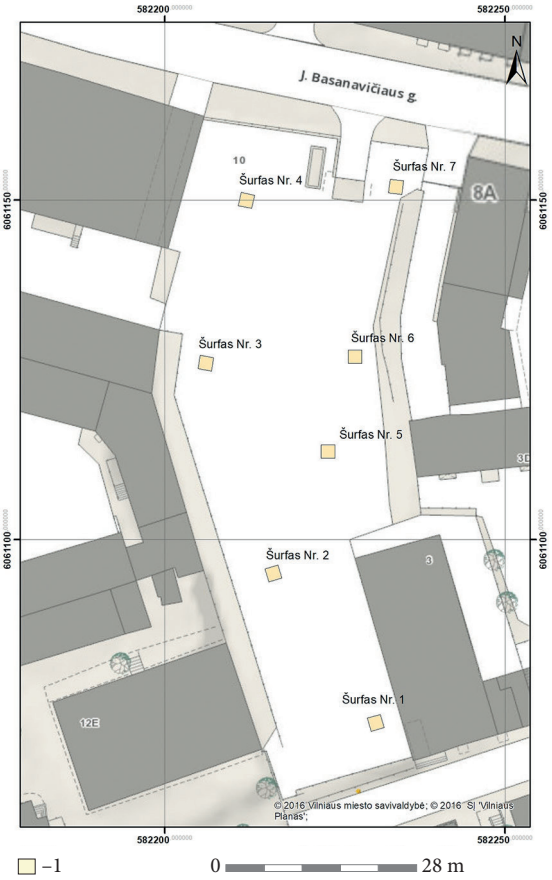

1 pav. Situacijos planas: 1 – 2018 m. šurfų vietos. A. Šležo brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – 2018 test pit sites.

Arūnas Kalėjus

J. Basanavičiaus gatvė 10

2018 m. lapkritį J. Basanavičiaus g. 10 sklype atlikti žvalgomieji tyrimai, ištirti septyni 2x2 m dydžio, bendro 28 m^2 ploto šurfai (1 pav.). Žvalgomieji tyrimai sklype vyko dar 1991 m. (Liudvikas Dzikas), tačiau jų ataskaita liko neparengta, žinoma tik tiek, jog buvo ištirta 11 šurfų, fiksuotas 1,6–2,8 m storio XIX–XX a. supiltinio pobūdžio kultūrinis sluoksnis (*LIIR*, f. 1, b. 2944).

AB „Lietuvos draudimas“ planavo 2019 m. pradėti sklypo užstatymo darbus, kurių metu žemės judinimo darbai vyktų visame sklype. Kadangi tikslių duomenų apie jo teritorijoje susiformavusį kultūrinį sluoksnį nebuvo, 2018 m. atlikti papildomi tyrimai siekiant